

La cerimònia del te, Japó, 1880. Autor desconegut (AFCEC_XXX_AAAB_0261)

Japó, 1880

La fotografia japonesa a la col·lecció de l'Associació Artístico-Arqueològica Barcelonesa
Comissariat per Berenguer Vidal

Centre Excursionista de Catalunya

Del 28 de febrer al 30 de maig de 2025
De dilluns a dijous de 10:30 a 13:00 h i de 17:00 a 20:00 h i divendres de 10:30 a 13:00 h.

JAPÓ, 1880

La fotografia japonesa a la col·lecció de l'Associació Artístico-Arqueològica Barcelonesa

L'Associació Artístico Arqueològica Barcelonesa (1877-1914) fou una institució paral·lela al Centre Excursionista de Catalunya, i a les seves precedents, l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques i l'Associació Catalana d'Excursions, amb les quals compartia seu social, socis i interessos. El seu fi era col·laborar en la defensa, protecció i restauració del patrimoni històric artístic barceloní alhora que acceptar en donació objectes de valor artístic i arqueològic amb l'objectiu de crear un museu.

El seu fons fotogràfic es compon aproximadament de 1.200 fotografies, entre les quals destaquen un conjunt de fotografies sobre paper a l'albúmina, realitzades al Japó a la dècada de 1880, muntades sobre fitxes i enquadernades en forma de senzills àlbums, que són objecte d'aquesta exposició.

A mitjan segle XIX, al Japó, després de dos-cents cinquanta anys d'estabilitat del govern dels Tokugawa, sota una estricta política d'isolament nacional que refusava gairebé tot contacte amb Occident i pràcticament impossibilitava les influències culturals foranes, el país s'enfronta a l'arribada dels occidentals. Aquest fet marca profundament la vida social, cultural, intel·lectual, política i econòmica del país, probablement de manera més decisiva que en tota la seva història. Malgrat els limitats contactes que havia establert anteriorment el Japó amb Occident, els que es produeixen en aquest nou escenari geopolític tenen majors repercussions. Aquests canvis no només afecten l'estructura política del país, sinó que, principalment, repercuteixen en l'àmbit social i acaben per provocar la modernització del país a tots els nivells, entenent-la com un procés d'occidentalització. És en aquest context que al Japó hi arriben un conjunt de noves influències intel·lectuals i tecnològiques, entre les quals la fotografia.

A partir d'aquest moment els estrangers ja poden comerciar i residir al Japó i comença a desenvolupar-se la indústria fotogràfica. Diversos fotògrafs estrangers, amb coneixements tècnics i científics, comencen a establir-s'hi i a obrir els primers estudis professionals amb finalitat comercial alhora que a instruir gran part dels fotògrafs locals.

A la dècada de 1870 la fotografia ja és un fenomen relativament comú a tot el país i assumeix diversos usos i funcions socials, culturals i comercials que es mantindran durant les següents dècades. El primer ús que se'n fa és el del retrat, i ràpidament es complementa amb la fotografia construïda d'escenes costumistes, mostrant un registre estereotipat de l'antic Japó que ha desaparegut, però que forma part de l'imaginari occidental. És, doncs, el Japó que els occidentals volen veure.

No hi ha dubte que, per a la societat occidental, el Japó pot ser un element exòtic de primera magnitud. La seva llunyania, el seu llarg isolament i la poca, difusa i tergiversada informació que es té del país són elements clau per a somiar-lo. Igual que ja ha fet la fotografia a l'Orient Mitjà, a l'Índia o a la Xina, quan aquesta arriba al Japó també se sent atreta per trobar elements exòtics per elaborar-ne un discurs. Quan els occidentals arriben al Japó, però, no hi arriben sense cap referent, sense cap idea preconcebuda, sinó que hi arriben amb un garbuix d'informació sobre el país que esperen trobar-se.

La fotografia pretén descriure la societat japonesa a través dels seus costums i les seves maneres. Poc importa si aquesta representació és més o menys fidedigna, el que és important és que serveixi com afirmació del preconcebut. És així com es comença a fotografiar una fantasia a la qual es dona aparença de document de la quotidianitat. S'enregistren els suposats costums del Japó a través dels oficis tradicionals i de les diverses tipologies dels seus habitants. També es representa la vida diària dels japonesos, el seu habitatge, el seu oci, el seu transport, alhora que actes més privats com la higiene personal o fins i tot el son. A partir d'aquestes premisses ja és fàcil recrear el Japó i la seva societat a l'estudi. Mitjançant l'escenografia i els actors es pot mostrar un Japó que mai no s'ha vist, que potser mai no ha existit, però que els clients occidentals desitgen veure, fins i tot posseir. Aquestes imatges passen a tenir un considerable valor comercial.

Un gran nombre d'aquestes imatges acolorides passen a formar part de tots els àlbums que s'elaboren per a l'exportació. En ells s'inclouen aquestes imatges i d'altres de paisatges i vistes, i no hi ha dubte que el conjunt iconogràfic serveix per a una possible definició del país. Aquest producte destinat a l'exportació, recrea, mitifica i fa exòtic el Japó, alhora que permet als occidentals representar la imatge d'un país somiat influït per l'orientalisme. Així doncs, és fàcil entendre com aquestes imatges són objecte de desig.